צג: גיד הנשה פרק שביעי חולין

מדלא קא בריין הני אבר מן החי נינהו. מן התורה לא הוי אבר מן המי כיון שמתוכרים הם מעט הם מיתכין בשמיטה כתכרים המדולדלים ואין בהם אלא מלות פרוס בלבד דלאמר בפרק בהמה המקשה (לעיל דף עד.): **משום** אל תשוש. סבר כרב אמי דאמר בפ"ק (לעיל דף יח:) דהיכא דדעתיה לאחוז נותנין עליו תומרי מקום שיצא מסה מ"ל כל"ע ואת לא תיכול במקומו קאמר:

רישא בביבשא. יש שנותנים תרגגולת במים אחר שחיטה וטומנין אותה ברמץ להסיר העולה אע"ג דברישא בביבשא לא שרי אלא היכא דאותביה אמתיריה איירו משום דיש בראש עצמות הרבה ודברים המעכבים את הדם מלצאת אבל בתרגגולת האם מיסאב שאיב דמא ובה"ג כתוב הא מאן דמטוי ריש אלא צריך לאתנומי לבית השחיטה מתמלי כי היכי דיזוב דמא ואי אישתלי והפכיה מוקדא הוא דאסור בתחילה וריש גופה שרי משמע דלא אסור אלא משום קרום של גוף שיש בו דם ולכך גם המוח אסור שמתבשל בדם הקרום אבל תרגגולת דליכא למימר הכי שרי ונראה דגם חוטין שבלחי אסורין אם לא תתכן מתחלה שגם הם אסורין משום דם כדאמר לקמן (דף קנג.): **שני** גידים הם. כאן פי' בקונטרס דקרי ליה פיימי משום דמובלע הרבה עד סמוך לעצם וחילון משום דסמוך לבשר ואינו מובלע כל כך וברש פירקין פירש בענין אחר:

[10]**נאמנין** עליו ועל החלב. בסתם חלב חיירי דאבלבו של גיד שרי ר' יהודה לגמרי ולא שייך למימר ביה נאמנות כדפירשתי[11] ועוד דאי בחלב דגיד חיירי הוה ליה לאקשויי ממתני' לשמואל דשרי לדברי הכל והכא אסר לד"ה ולשמואל דמותר דקאמר שמואל מן התורה קאמר כדמשני לעיל אגריש"ת ועוד דסול"ל עליו ועל חלבו אי אחלבו דגיד קאי אלא בסתם חלב חיירי ופליגי דרבי מאיר סבר דאין נאמנין בגיד הנשה לגרוך חטיטה ואיכא טירחא ובחלב נמי אע"ג דליכא טירחא כולי האי כמו בגיד האמירו עליה שלא לאמינו כיון דאמיר איסוריה ואיכא ביה נמי טירחא לכך אין נאמנין ולרבי יהודה נאמנין בגיד משום דלא בעי אלא גמימה ובחלב נמי אע"ג דאיכא ביה טירחא טפי מבגיד לרבי יהודה מכל מקום ליתא ביה טירחא כמו בגיד דרבי מאיר:

חזרו לומר נאמנין. בגיד קאי ולא אחלבו: **חלב** מאן דכר שמיה. לעיל (דף פט:) דקאמר רבי יהודה אינו נוהג בשליל ואחלבו מותר מילתא לא פריך הכי משום דאחלבו מותר מילתא באפי נפשיה היא דכדמפרש שמואל (לעיל נב:) אבל הכא חדא מילתא היא ונאמנין עליו ועל החלב דבגאמנין קאי אתרוייהו ומשמע דבתרוייהו קאמי לפלוגי עליה דרבי מאיר:

מיתוכא

עליו ועל החלב וחכמים אומרים נאמנין עליו ועל החלב: **מתני'** [12]שולח אדם ירך לעובד כוכבים שגיד הנשה בתוכה מפני שמקומו ניכר: **גמ'** שלמה אין התוכה לא במאי עסקינן אילימא במקום שאין מכריזין

מדלא קא בריין הני אבר מן החי נינהו מאן דשרי מדלא קא מסרחן הני חיותא אית בהו ואידך האי דלא קא מסרחן דלא קא שליט בהו אוירא ואידך האי דלא בריין כחישותא הוא דנקט להו א"ל רבי יוחנן לרב שמן בר אבא [a]הני ביעי חשילתא שריין ואת לא תיכול משום [b]ואל תשוש תורת אמך אמר מר בר רב אשי [c]הני ביעי דגדיא עד תלתין יומין שריין בלא קליפה מכאן ואילך אי אזרען אסורין ואי לא אזרען שריין מנא ידעינן אי אית בהו שורייקי סומקי אסירן לית בהו שורייקי סומקי שריין [d]אומצי ביעי ומזרקי פליגי בה רב אחא ורבינא בכל התורה כולה רבינא לקולא ורב אחא לחומרא [e]והלכתא כרבינא לקולא לבר מהני תלת דרב אחא לקולא ורבינא לחומרא והלכתא כרב אחא לקולא [f]אומצא דאסמיק חתכה ומלחה אפילו לקדרה נמי שפיר דמי תלייה נמי בשפודא דאיב דמא אגומרי פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר [g]משאב שאיבי ליה וחד אמר מצמת צמתי ליה וכן [h]ביעי וכן מזרקי [i]רישא בביבשא אותביה אבית השחיטה דייב דמא ושרי אצדדין מיקפא קפי ואסור [j]אותביה אנחיריה דין ביה מידי שרי ואי לא אסיר איכא דאמרי אנחיריה ואבית השחיטה דאיב אצדדין אי דין ביה מידי שרי ואי לא אסיר (מ) [k]אמר רב יהודה אמר שמואל שני גידין הן הפנימי סמוך לעצם אסור וחייבין עליו חיצון סמוך לבשר אסור ואין חייבין עליו והתניא פנימי סמוך לבשר אמר רב אחא אמר רב כהנא איקלודי מיקליד והא תניא חיצון הסמוך לעצם אמר רב יהודה היכא דפרעי טבחי איתמר טבח שנמצא חלב אחריו רב יהודה אמר בבשעורה רבי יוחנן אמר בבזית אמר רב פפא ולא פליגי כאן להלקותו כאן לעברו [l]אמר מר זוטרא בשעורה במקום אחד בזית אפילו בב' ובג' מקומות והלכתא [m]להלקותו בבזית לעברו בבשעורה: אין הטבחין נאמנין [וכו']: א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן חזרו לומר נאמנין אמר רב נחמן [n]אכשור דרי מעיקרא דהוו סברי לה כרבי מאיר לא הוו מהימני ולבסוף סברי כרבי יהודה איכא דמתני לה אסיפא וחכמים אומרים נאמנין עליו ועל החלב אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן חזרו לומר אין נאמנין אמר רב נחמן בזמן הזה נאמנין אכשור דרי מעיקרא סברוה כרבי יהודה הדר סברוה כרבי מאיר במה דהוו דכירי לה לדרבי יהודה לא מהימני והשתא דאנשיוה לדרבי יהודה מהימני: ועל החלב: חלב מאן דכר שמיה הכי קאמר אין נאמנין [o]עליו ועל החלב וחכמים אומרים נאמנין עליו ועל החלב: **מתני'** [p]שולח אדם ירך לעובד כוכבים שגיד הנשה בתוכה מפני שמקומו ניכר: **גמ'** שלמה אין התוכה לא במאי עסקינן אילימא במקום שאין מכריזין

אל תעוש פורש אמך. מנהג מקומך שאתה מקבל ושם נוהגין בו איסורא דהא מיפליגו בה רב אמי ורב אסי [ע"פ]: **הני ביעי דגדיא עד תלתין יומין.** משנולד: **שריין.** בלא קליפת הקרום דאכתי לא נפיש דמיה ליבלע באיכריו. גדיא לאו דווקא: **אזרען.** יש בהן זרע אסורין דבידוע שיש דס: **אומצא ביעי ומזרקי.** לקמיה מפרש פלוגתייהו: **ככל התורה כולה.** רב אחא ורבינא חד אמר הכי ומד אמר הכי בכולהו ההוא דמיקל רבינא וההוא דלחומרא רב אחא: **דאסמיק.** שנקוטרא"ו: **חתכה.** חתיכות הרבה: **תלייה בשפודא.** בתוך התנור לצלות בלא חתכה ומלחה אלא כדי מליחת לבי דבר מועט: **דאיב דמא.** הואיל ותלוי שפיר דמי: **שייבי.** שותבים את הדם: **מצמת צמתי.** אישטרייינ"ט לומתין הבשר ואינו מוציא את דמו והוא נלבה בתוכו ואסור: **מיזרקי.** חוטי הלאור ורידין: **רישא בביבשא.** הראש כשרוצין להסיר שערו נותנין עליו מים ומטמינין אותו ברמץ: **ובבשא.** הטמנה: **אותביה אבית השחיטה.** שבית השחיטה מלמטה: **דייב דמא.** דרך החתך ושפיר דמי: **אצדדים.** על לחייו: **מיקפא קפי.** דמא בתוכו ואסור: **קפי.** כמו (איוב י) וכגביגה תקפיאני: **אותביה אנחיריה.** נקבי המוטס למטה: **דין ביה.** בנקב המוטס מידי אלא יסתם: **פנימי.** גיד הארוך והוא בלד פנימי של ירך: **חילון.** גיד הקלר שבסוף הטופי לרחבו והוא לד חילון של ירך: **והפנימי פנימי.** קרי מובלע בבשר: **אקלודי מיקליד.** אותו גיד הארוך מחוץ ונכנס בבשר והסם קרי ליה סמוך לבשר: **אקלודי.** לשון מפתח הנכנס בפותחת: **והפנימי.** דחילון קרי סמוך לעצם דמשמע גלוי הוא ואינו מובלע בבשר: **אמר רב יהודה היכא דפרעי עבמי.** הוי גלויה במקום חתך הירך כשנחתכת ונפרסת מן הצליה הוי לאם אותו גיד מחוכר לנוקא של קולית כך שמעתי: **טבח שנמצא אחריו חלב.** דרך הטבח לנקר הבשר: **להלקותו.** בבזית: **לעברו.** בבשעורה: **אכשור דרי.** דמדקאמר חזרו לומר מכלל דמעיקרא הוה קי"ל כרבי מאיר דאמר אין נאמנים וחזרו לומר נאמנים וכי אכשור דרי בתמיה: **כרבי מאיר.** דבעי חטיטה וטירחא להו מילתא לא מהימני וצריך לבדוק אחריהם: **מעיקרא סברי לה כרבי יהודה.** ולפיכך אמרו חכמים דנאמנין ולבסוף סברי דבעי חטיטה ואמרו אין נאמנים: **וכמה דהוו דכירי לדר' יהודה.** וגרירי בתריה אמרו אין נאמנין משום דסבירא לן כר' מאיר וכזמן הזה דאנשיוה לדרבי יהודה והוחזק המנהג כרבי מאיר אמרו נאמנין: **הכי קאמר.** רבי מאיר: **אין נאמנים לא עליו ולא על החלב.** מפני שטורח הוא להם וחכמים אומרים נאמנין עליו ועל החלב: **מתני' שולח אדם ירך לעובד כוכבים.** ואין מושיבין שמא יחזור וימכרנה לישראל ויאכלנה בגידה דכיון דשלימה היא מקומו של גיד הנשה היה ניכר אם נחטטו בגיד הנשה היה ניכר אם נחטטו: **גמ'** ירך שלמה משמע: **במקום שאין מכריזין.** שכל הטבחים של אותו מקום ישראלים הם וכשנמצא טרפה לידם אין מכריזין לומר נפלה טרפה באיטליז למכור לעובד כוכבים ונאותו מקום אין לוקחין בשר מן העובד כוכבים דשמא מכרו לו הטבחים טריפה ואין אנו יודעים אם באת היום טרפה לידם:

מתוכה

חסוכה. הלקוח מבין שלא ניטל ונוטלו. וכגמרא פריך היכי זבני ישראל בשר מעובד כוכבים: **חסוכה לא.** אלא אם כן ניטל גידה דכיון דחסוכה היא אבר הלוקחה מן העובד כוכבים שניטל גידה ואוכלה בגידה: **במקום שאין מכריזין.** שכל הטבחים של אותו מקום ישראלים הם וכשנמצא טרפה לידם אין מכריזין לומר נפלה טרפה באיטליז למכור לעובד כוכבים ונאותו מקום אין לוקחין בשר מן העובד כוכבים דשמא מכרו לו הטבחים טריפה ואין אנו יודעים אם באת היום טרפה לידם:

מתוכה

לא (שם) דלאו היינו עכ"ל הכף אלא מתוך הכף (לעיל שם) **אכשור דרי.** בתמיה היכי זבני ישראל בשר מעובד כוכבים: **שולח אדם ירך לנכרי.** ולא מלרסיון לינול גידה ולא גזרינן שמא ירלה ישראל תכירו כשיטענה לו ולך ויקנה אותה מן הנכרי וכסבור שניטל גידה הואיל ותמתתת יד ישראל לתה, ואכלנה בגידה, מפני שמקומו ניכר. אם הוא נטול ואם לאו (פסחים כב ב).

עין משפט נר מצוה

לא א מיי' פ"ה מהלכות מאכלות אסורות הל' ז סמג לאוין קלו טוש"ע י"ד סי' סב סעיף ד:
לב ב מיי' פ"ז שם הל' יד סמג שם טוש"ע י"ד סי' סה סעיף ד:
לג ג מיי' פ"ז שם הל' יג סמג שם טוש"ע י"ד סי' סז סעיף ד:
לד ד מיי' שם טוש"ע שם וסי' סה סעיף ה:
לה ה מיי' שם טוש"ע שם סי' סה סעיף ד:
לו ו מיי' שם הל' יד סמג שם טוש"ע י"ד סי' סה סעיף ג:
לז ז מיי' שם טוש"ע שם סעיף כ:
לח ח מיי' פ"ז שם הל' כא סמג לאוין קלו טוש"ע י"ד סי' סד סעיף כא:
לט ט מיי' פ"מ שם הל' יד ועי' נמ"מ וכ"מ וגל"מ סמג שם טוש"ע י"ד סי' סה סעיף יא:

רבינו גרשום

ואידך האי דלא קא מסרחן. כלומר האי דאסר סבר האי דלא קא מסרחן כו' ואידך האי דלא קא בריין: משום אל תשוש תורת אמך. כלומר עצוי חכמים דהא חזינן דמחלוקת חכמים היא דחד אסר: שריין בלא קליפה. משום דמא: אומצא ביעי ומזרקי כו' אומצא דאסמיק. שמכין את בהמה בחייה ונצרר הדם באותו מקום: מישב שייבי ליה. כלומר הנחלים שואבים הדם ממנו: וכן ביעי. ביצים של בהמה ראית בהו שורייקי סומקי: וכן מזרקי גידים גדולים שבצואר שהן מלאין דם: רישא בביבשא. כלומר כשרוצין לגרד שער מראש של בהמה שומנין אותו ברמץ שיהא השער רך לגרד ובשטומנין אותו אותביה אבית השחיטה וכו' ואיכא דאמר כשצולין אותו בתנור שלם אותביה אבית השחיטה וכו': מקוה קוו ואסיר. כלומר הדם קווי במקום אחד ואין ידע חוץ ואסיר: א' דין ביה מידי. כלומר שלא יסתם הנקב: היכא דפרעי טבחי. כלומר מקום שמתחילין השופי להתוך כשמגקרין אותו: אמר רב כהנא אקלודי מיקלד. כלומר קורקנות הן שמפצלין סמוך לבשר: כאן לעברו. כלומר מן הטבחות עד שימצא כזית: כשעורה במקום אחד. כלומר אפי' כשעורה במקום אחד מלקין אותו כזית אפי' בשלש מקומות: אכשור דרי. מעיקרא סברוה כר"מ דמחמיר דאמר צריך שישול את כולו ולפיכך אין נאמנין דמחמרין [בהו] ולבסוף סברוה כר' יהודה דאמר דיקיים בו מצות [נטילה] וא"צ לחטט אחריו ולפיכך מקילין בהו ונאמנין: מעיקרא סברוה כר' יהודה. כלומר מעיקרא נאמנין דסבירא לן כר' יהודה דמיקל לפיכך מהימנינן להו ולבסוף סברוה כר"מ דמחמיר כמה הוו דכירי ליה לדר' יהודה דמיקל לא הוו מהימני דמקילי אינשי בגיד הנשה והשתא דאנשיוה לר' יהודה מחמירי אינשי כר"מ ומהימני: מפני שמקומו ניכר כו': [g] מעיקרא סברין. כלומר דלא חיישינן שמא מזבין ליה לישראל במקומו דגיד הנשה ניכר ולבסוף סברין דכיון דמקומו ניכר מיהתי כגונב דעתו של עובד כוכבים דגיד עץ בעלמא הוא: אילימא במקום שאין מכריזין כו'. כלומר שאין רגילין באותו מקום להכריז כשיש טרפה לישראל נפל בישרא לבני חילא כדחזינן לקמן אפי' תתיכה נמי דאין

g) דמכי דכיון כיה מטולני הנגה דסיכן מליט חילון כדין זה כין מעוקרא וכין לנסוף ואולי דגידפא אחרת היה לו לרבינו כנסן.

מסורת הש"ס

[a] פסחים עד:, [b] ב"מ, [c] [פי' שהיכה הבהמה מחיים ונתקבץ שם הדם והמדים הבשר], [d] לעיל נא, פסחים סב:, [e] עיין רש"ל, [f] [ינומות לט:], [g] פסחים כב., [h] [פסחים כב., [i] [שרין לעיל כמנסן], [j] [לעיל נב:],

תורה אור השלם

[1] שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אמך: משלי א ח

גליון הש"ם

גמ' והלכתא כרבינא לקולא. ולא מן הכלל הזה פוטה סה ע"א ע"ז מז ע"ב ותף לג ע"ב ותף עה ע"ב:

הגהות הב"ח

(מ) גמ' ואי לא אסיר בגופא אמר רב יהודה אמר שמואל:

לעזי רש"י

שנקוטיא"ו [שנקטיריו"ד]. רווי-דם.
אישטרייינ"ט. סוגר.

מוסף רש"י

אומצא ביעי ומזרקי. אומצא דאסמיק חתיכות בשר אישקנטורי"ה בלע"ז וכן כילי זכר דאסמיק יכן מחזקי מוטין נמין שהן יורידין עכנית השחיטה (פסחים עד.). פליגי בה. כדמפרש פלוגתייהו לקמיה דאמרי אנומרי (שם). בכל התורה כולה. כל היכי דחזית פלוגתייהו ואיתמר סתמא חד אמר לקולא וחד אמר לחומרא ולא פירש מי המקיל ומי המחמיר, דע שרב אחא לחומרא וכיצא לקולא והלכתא כמאן דמכרי המקיל (שם). דאיב דמא. ושפיר דמי אף מלת מעט בחוטת אלי (שם). מצמת צמתי ליה. ודמי נגלע בו (שם). שני גידין הן. ביקר, פנימי. זה גיד הגדול המתוח על פני כל אורך הירך ופנימי קרי ליה שהוא גלד פנימי של ירך. לד הרוחה את הירך הבשרים (פסחים פג.). הוא גיד ארוך ונתון לאורכו של שופי כשפורשין את הירך ופושט בכל הירך, ראשו אחד מתוכר בעצם הצליה ומשם נשטוי לאורך השופי עד מקום חיבור הקולית ועצם הירך ושם הוא סתוך לעצם (לעיל צא.). סמוך לעצמם. עצם הקולית המתוך בנוקא דלעמא ונם יולא מנוקא דלעמא ונמתח אצל אותו עצם על פני כל אורך הירך שאחור (פסחים שם). אסור. מן התורה, וחייבין עליו. מלקות כדילקי מהירך ועוד שהוא על הכף שהקף הוא בשר בגגל הסובב את הקוליות ודבוק בה ועל שם שהוא בלד פנימי של ירך, לד שבלפי ירך מבחוץ כשהבהמה מחוברת, קרי לה פנימי (לעיל צא.). חיצון. גיד קלר הנתון לרוחב הטופי בקופו מובלע בכף הסובבת את הקוליות והוא נתון בלד חילון של ירך (שם) זה גיד קלר הנתון בקופו הטופי לרחבו, וחילון קרי ליה על שם שהוא מוטל לגד חילון של ירך, לד הרוחה את האדר הסמוך לבשר, שמובלע בבשר (פסחים שם). אסור. מדרבנן, ראין חייבין עליו. כדמפרש עומת אשר על כף הירך, הוא דפסיט בכוליה ירך וחייבו פנימי אבל חילון

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com